

quo credidit, quem dilexit, etiam post mortem vivere signa crebra loquuntur. Ad memoriam ejusdem cæci visum, extincti vitam, muti loquelam, aures obstructæ recipiunt auditum.

24. Quanta igitur illa fuisse credimus, quæ vivens nullo teste, dum jactantiam vitat, sola exercuit, cum tanta illam post mortem signa fecisse, sub oculis omnium viderimus? Ad nos ergo signa ista, quæ foris miramur, intus transferamus, vitam nostram et mores corrigamus, ut si virginis consortium non meremur, post declivia vitiorum sit nobis præmium per virginem tantum supplicium evasisse peccatorum.

Virginis iste docet Cunegundis gesta libellus. Plura tamen dicenda tacet, dum flumine mergi, Cymba timet, moritur quæ tangit bestia montem.

Sed quæ lingua silet, pro virgine signa loquuntur, Quæ famam laudis ejus tam crebra loquuntur, Dum cæcis, mutis, claudis; optata salutis Cura venit; dum languor abit, febrisque recedit, Vita redit, recipitque cutis conspersa colorem.

A Hoc potuit qui cuncta potest dare virginitati,
Qui montes transferre valet credulitati.
Nupta viro sub lege viri vult virgo latere,
Sponsa subarrhata, sponso tamen inviolata,
Et Christum sub corde virum sibi legit habere.
Servat virgo fidem res claruit igne probata.
Discite conjugium cælebs, ubi nulla voluptas :
Qui sine mistura servant legalia jura.
Cuncta nihil pensant quæ mox fuerint ruitura,
Hic in spe fructus mittentes semina luctus
Gaudio longa metent, Agnumque sequentur in albis.

B Oramus te, virgo sanctissima, imperatrix gloriosissima, quæ terras misericordiarum tuarum operibus, cælos respersisti virtutum floribus, fluctuantibus in mundo tuis assiste, procellas turbinosas adversantium tuis orationibus propelle, cunctos tibi devotos, vitiis propulsis, perpetuo tuis fac gaudere beneficiis et meritis, et omnes scribentes sive fidelium legentes hujus textum lectionis, fructu non priventur suæ parte devotionis. Amen.

BULLA INNOCENTII III, DE CANONIZATIONE SANCTÆ CUNEGUNDIS.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Theumoni (82) episcopo, et dilectis filiis capitulo Babenbergensi salutem et apostolicam benedictionem. Cum secundum evangelicam veritatem (*Matth. v, 15*) nemo accendat lucernam et ponat illam sub modio, sed super candelabrum, ut omnes qui in domo sunt videant; pium pariter et justum est, ut quos Deus merito sanctitatis coronat et honorat in cælis, nos venerationis officio laudemus et glorificemus in terris: eum ipse potius laudetur et glorificetur in illis, qui est laudabilis et gloriosus in sanctis. Pietas enim promissionem habet vitæ quæ nunc est, et futuræ, dicente Domino per Prophetam: *Dabo vos cunctis populis in laudem, gloriam et honorem (Deut. xxvi, 19)*; et per se pollicente: *Fulgebunt justi sicut sol in regno Patris eorum (Matth. xiii, 43)*. Nam ut suæ virtutis potentiam mirabiliter manifestet, et nostræ salutis causam misericorditer operetur, fideles suos, quos semper coronat in cælo, frequenter etiam honorat in mundo, ad eorum memorias signa faciens et prodigia, per quæ pravitas confundatur hæretica, et fides catholica confirmetur. Nos ergo, charissimi, quantas possumus, etsi non quantas debemus, omnipotenti Deo gratiarum referimus actiones, qui in diebus nostris, ad confirmationem fidei catholicæ et confusionem hæreticæ pravitatis evidenter innovat signa, et miracula potenter immutat, faciens eos coruscare miraculis, qui fidem catholicam tam corde quam ore, necnon et opere tenuerint.

Inter quos beatæ memoriæ Cunegundis, Romanorum imperatrix Augusta, quæ degens olim in mundo magnis meritis præpollebat, nunc vivens in cælo

(82) Thiemo anno 1192 Popponi seu Pottoni successit, sedemque reliquit anno 1201.

(83) Is est Cælestinus III, creatus die 14 Aprilis

multis coruscat miraculis, ut ejus sanctitas certis indiciis comprobetur. Licet enim ad hoc ut aliquis sanctus sit apud Deum in Ecclesia triumphante, sola sufficiat finalis perseverantia, testante Veritate, quæ dicit: *Quoniam qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit (Matth. x, 22)*; et iterum: *Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitæ (Apoc. ii, 10)*; ad hoc tamen ut ipse sanctus apud homines habeatur in Ecclesia militante, duo sunt necessaria, virtus morum, et virtus signorum, videlicet merita et miracula, ut et hæc et illa sibi invicem contestentur. Non enim aut merita sine miraculis, aut miracula sine meritis plene sufficiunt ad perhibendum inter homines testimonium sanctitati: cum interdum angelus Satanæ transfiguret se in angelum lucis, et quidam opera sua faciant ut ab hominibus videantur. Sed et magi Pharaonis olim signa fecerunt, et Antichristus tandem prodigia operabitur, ut, si fieri posset, in errores etiam inducantur electi. Verum cum et merita sana præcedunt, et clara succedunt miracula, certum præbent indicium sanctitatis, ut nos ad ipsius venerationem inducant quem Deus et meritis præcedentibus, et miraculis subsequentibus exhibet venerandum. Quæ duo ex verbis evangelistæ plenius colliguntur, qui de apostolis loquens aiebat: *Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, et sermonem confirmante, sequentibus signis (Marc. xvi, 20)*.

Sane cum ad audientiam bonæ memoriæ Cælestini papæ (83), prædecessoris mei, merita et miracula præfatæ imperatricis, vobis referentibus pervenissent, ut ipse de illis notitiam conciperet, certiorum, inquisitionem eorum venerabilibus fratribus anno 1191; obit die 8 Januarii anno 1198, cui statim Innocentius III fuit substitutus.

nostris Augustensi et Eistetensi et bonæ memoriæ A Wirtzburgensi episcopis, et dilectis filiis Eboracensi, Lanheimensi, et Hailsbrunensi (84) abbatibus per apostolica scripta commisit : post cujus obitum usque adeo manifestari cœperunt et multiplicari miracula, ut ex evidentia pariter et frequentia, sanctitas ejus ab omnibus quasi notoria prædicetur, sicut ex multis testimonialibus litteris episcoporum, abbatum, præpositorum et principum, necnon et aliorum multorum nuper nostro existit apostolatui reseratum.

Venientes igitur ad apostolicam sedem ex parte vestra dilecti filii D. abbas Michelveldensis (85), Gundelus decanus, Cunradus custos, Marcus archidiaconus, Hermanus subdiaconus majoris ecclesiæ vestræ, Lupoldus diaconus sancti Stephani, Burchardus diaconus sanctæ Mariæ, Henricus presbyter sancti Michaelis, Henricus subdiaconus sanctæ Mariæ, nobis et fratribus nostris humiliter supplicarunt, ut ex plenitudine potestatis quam Jesus Christus beatissimo Petro concessit, prænominatam imperatricem sanctorum catalogo dignaremur ascribere, decernentes ejus memoriam inter sanctos ab universis fidelibus de cætero celebrandam : cum hoc sublime iudicium ad eum tantum pertineat qui est beati Petri successor et vicarius Jesu Christi. Nos itaque cognoscentes, quod hoc revera iudicium sublimius est inter cætera iudicia iudicandum, in ipsius examinatione plenariam volumus habere cautelam. Et ideo prænominatos jurisjurandi religione constringimus, ut param nobis super hoc dicerent veritatem. Qui jurati dixerunt quod, sicut ex celebri fama et solemnibus scriptura noverunt, beata Cunegundis sancto Henrico imperatori fuit matrimonialiter copulata, sed ab eo non existit carnaliter cognita. Unde cum dominus imperator ageret in extremis, principibus et parentibus inquit de illa : « Qualem mihi eam assignastis, talem vobis eam resiguo. Virginem eam dedistis, et virginem reddo. » Suam ergo virginitatem Domino consecravit et servavit intactam : ita quod cum aliquando, instigante humani generis inimico, suspicio quædam contra ipsam fuisset exorta, ipsa, ut suam innocentiam demonstraret super ignitos vomeres nudis plantis incessit, et processit illæsa. Item sanctus imperator Henricus et hæc imperatrix egregia Cunegundis de propriis facultatibus Bambergensem fundaverunt ecclesiam et dotaverunt ; quam cum suis omnibus pertinentiis ex fervore devotionis quam ad apostolicam sedem habebant, beato Petro apostolorum principi obtulerunt, annuum ei censum, ad iudicium quod juris sit Ecclesiæ Romanæ, solven-

(84) Eboracum vulgo *Ebrach*, nobilissimum Franconie monasterium ordinis Cisterciensis, in diocesi Herbipolensi situm. Ejusdem ordinis est *Lanckheimb*, sed in ipsa diocesi Bambergensi. Conditum fuit a beato Ottone episcopo Bambergensi, sicut et sequens *Heilbrunnem*, item ordinis Cisterciensis.

tes : sed et alia plurima beneficia piis locis et venerabilibus ecclesiis contulerunt, Christum sibi facientes hæredem. Hæc et alia retulere de meritis : de miraculis asserentes, quod eis præsentibus et videntibus ad memoriam hujus virginis cæci visum, claudi gressum, muti verbum, et surdi recuperaverunt auditum, aliisque languoribus impetiti frequenter et evidenter plenam consecuti sunt sanitatem ; et, quod est mirabilis novitatis et novi miraculi, pulvis de tumulo ejus assumptis sæpe conversus est in frumentum. Nos ergo de meritis et miraculis ejus multis et magnis non solum testimoniis, sed et testibus certiores effecti, cum secundum Prophetam laudandus sit Deus in sanctis suis ; de fratrum nostrorum consilio, et pontificum multorum apud sedem apostolicam existentium, ipsam beatam virginem Cunegundem catalogo sanctorum ascriptimus, ejusque memoriam inter sanctos decrevimus celebrandam. Quapropter universitatem vestram monemus et hortamur in Domino, per apostolica scripta mandantes, quatenus quod nos solemniter et caute statuimus, vos humiliter et devote servetis ut meritis ejus et precibus apud misericordissimum iudicem indulgentiam consequamur. Collectam autem et alias orationes in commemoratione ejus dicendas edidimus, quas in hac pagina duximus subscribendas :

ORATIO.

Omnipotens et misericors Deus, qui a gloria tua nullum excipis sexum, nullamque conditionem excludis, te suppliciter exoramus, ut sicut beatæ Cunegundi virgini tuæ, post terreni culmen imperii, cælestis regni solium contulisti, ita meritis ejus et precibus, nobis quoque famulis tuis æternæ felicitatis præmia largiaris. Per Dominum.

SECRETA.

Sacrificium laudis tuæ tibi, Domine Deus noster, offerimus, tuam clementiam implorantes, ut per hujus sacramenti virtutem, intercedente beata Cunegunde virgine tua, nos et a peccatis expedias, et a periculis tuearis. Per Dominum.

COMPLENDA.

Sacramentum redemptionis humanæ, quod in honore beatæ Cunegundis obtulimus, tibi nos, Domine, reddat acceptos, ut per huc quod et accepimus ipsi de tuo, et suscepisti de nostro, in tui semper unione vivamus : qui cum Patre.

Datum Laterani III Nonas Aprilis, pontificatus nostri anno tertio.

(85) Alias Michaelis Campus, illustre ordinis nostri cœnobiū ab eodem sancto Ottone conditum, cujus abbatum catalogum exhibet Bucelinus in Germania sacra, ex quo patet tunc temporis Adalbertum ejus loci abbatem fuisse. Hinc littera D forte hic *domnum* significat.